

Universitetsdirektøren

Skriftlige innspill til en strategi for folkemusikk og folkedans

Vi viser til brev av 3. juli 2020 (deres ref.: 20/605-6) fra Kulturdepartementet, hvor departementet ber om skriftlige innspill til en strategi for folkemusikk og folkedans.

Kulturmeldingen St. meld. 8 (2018-2019) Kulturens kraft. bringer opp flere viktige forhold rundt status og betydning for folkemusikk og folkedans og mer generelt immateriell kulturarv.

I meldingen står det bl.a.:

Punkt 5.4: «Det er ei viktig oppgave å verne om den mangfoldige kulturarven vår, vekke interesse for og formidle kunnskap om kulturarven blant folk og gjere han tilgjengeleg for framtidige generasjonar. Både immateriell og materiell kulturarv er kjelde til identitet og kunnskap med forankring i historia og utgjør mykje av grunnlaget for samfunnsutviklinga»

For Universitetsmuseet, ved UiT – Norges arktiske universitet (UM), er det naturlig å se på hvordan strategien, i samkjøring med vår rolle som ansvarlig myndighet for innsamling og forvaltning av kulturarven, kan bidra til formidling, forskning og tilgjengeliggjøring. Videre er det i UiT sin strategi Drivkraft i Nord, med en forventning om at UiT skal være en ledende leverandør av kunnskap innen bl.a. samiske språk og kultur, men også en erkjennelse av: «kunst og kultur i seg selv og som element i samfunns- og næringsutvikling»

Kulturdepartementet har via Kulturrådet ansvar for å implementere UNESCO-konvensjonen om vern av den immaterielle kulturarven. Og det er nedfelt i st.meld. 8 om kulturens kraft at «den immaterielle kulturarven til urfolk og nasjonale minoriteter er eit prioritert område». UM har i stor grad bidratt til å ivareta disse pliktene.

UM har som overordnet ønske at ved hjelp av digital teknologi kan kulturarven i større grad bli tilgjengelig for både forskeren og allmenheten. Dette gjelder i særlig grad musikk og immateriell kulturarv. UM sine samlinger av tradisjonsmusikk er unik og omfattende, og per i dag kan vi neve at det er 13670 filer med lydopptak av over 25 000 melodier. I tillegg inneholder samlingene(e) noter, manuskripter og lydopptak som kun er tilgjengelig via ved besøk i magasinet/samlingene.

Vi svarer her kort på departementets ønsker om innspill som er relevante for UM. Og vi tillater oss å fokusere på forskning, formidling og tilgjengeliggjøring av folkemusikk.

- **Hvordan kan politikk og forvaltning innenfor folkemusikk og folkedans best ivareta de tradisjonelle uttrykkene og samtidig stimulere mangfold og fornyelse?**

For å oppnå aktivt bruk og for å være en inspirasjonskilde til fornyelse er det helt nødvendig at musikken/melodien blir en del av en digital transformasjon.

Folkemusikken vil bli møtt av generasjon alfa når det gjelder allmennheten om få år, med klare forventinger om tilgang og kunnskap på alle plattformer. Dette vil ikke bare gjelde tradisjonsmusikk, men større deler av kulturfeltet. Generasjon alfa har delvis sammenfallende behov som forskere. UM foreslår at strategien bør ha en virtuell musikkamling som visjon.

Dette punktet er sentralt for UM og andre forvaltere av folkemusikk. Digitalisering i form av digitale lydfiler, uten en database/digital arkiv løsning, løser ikke forsknings- og forvaltningsoppgavene eller tilfredsstillende tilgjengeliggjøring. Digitalisering knyttet til tilgjengeliggjøring av kulturarven innen folkemusikk vil derfor ha stor betydning for utvikling av mangfold og fornyelse.

Digitalisering i form av digitale lydfiler hos enkeltaktører eller Nasjonalbiblioteket (NB) løser bevaring av den immaterielle kulturarven og kan bli en tidskapsel. Og dette svarer på kulturvernaspektet, men det er behov for kompetanseheving innenfor arkiv og digitalisering for tilfredsstillende bevaring av denne kulturarven i nær fremtid.

- **Hvordan kan det best legges til rette for opplæring og kompetanseheving innenfor folkemusikk og folkedans?**

Den teoretiske kunnskapen bør være forskningsbasert for å bidra til både et kulturhistorisk perspektiv og økt innsikt. Slik UM ser det er det også behov for kompetanseheving innenfor arkiv og innsikt i samlingene/kulturarven. Digital tilgang krever at brukere har nok digital kompetanse, før generasjon alfa kommer inn i miljøet for fult.

- **Hvordan kan det best legges til rette for mest mulig effektiv bevaring og arkivering av relevant materielt og immaterielt innhold fra folkemusikk og folkedansfeltet.**

UM ser at man bør ha standardisering av katalogiseringsprotokoller og deler av metadataene til det immaterielle innholdet. Optimalt bør slike prosesser være en nasjonal/nordisk standard og politikken bør derfor dreie seg om landslag eller nasjonal koordinering innen folkemusikk forvaltning. UM foreslår derfor at framtidig konvertering til nye systemer følger en protokoll (NOARK-standarden for eksempel). Og her skulle det også være mulig å benytte kunnskapsmiljøene innen folkemusikk/etnomusikk, arkiv og IKT kompetanse. Bevaringen er lite verdifull om man ikke har gode kataloger, og vi er her avhengig av sammensatte team med fagkompetanse innen musikk og arkiv/teknologi/IT struktur.

- **Hvordan kan det best legges til rette for forskning, formidling og tilgjengeliggjøring av dette materialet?**

Målrettet arbeid mot en virtuell musikk-samling vil kreve at ulike fagmiljøer kommer sammen og ulike institusjoner. Forskning og samlinger må knyttes opp mot formidling. Om dette skal ha utspring i egne miljøer eller være et større eksternt prosjekt må man ta stilling til. Inspirasjon kan man ta fra musikkdeling apper og miljøstatuskart (som inkl kulturminner). UM foreslår at FAIR prinsippene (Findable, Accessible, Interoperable og Re-usable) som i all hovedsak handler om å håndtere og beskrive data på en måte som setter andre i stand til å forstå og bruke dem i nå og i framtiden, vektlegges i forvaltningen som den gjør i dagens forskning.

- **Hvordan kan internasjonalt samarbeid bidra til å styrke folkemusikken og folkedansens posisjon i samfunnet?**

Fra et forskningsperspektiv vil en økt internasjonalisering som samarbeidsprosjekt typisk ha større samfunns påvirkning i og med at man når ut i større grad. Komparative vitenskapelige arbeider vil også bety større siteringsindeks for faget.

Vennlig hilsen

Lena Aarekol
Direktør
–

Geir Rudolfson
instiuttleder
–
geir.rudolfson@uit.no
77 64 68 81